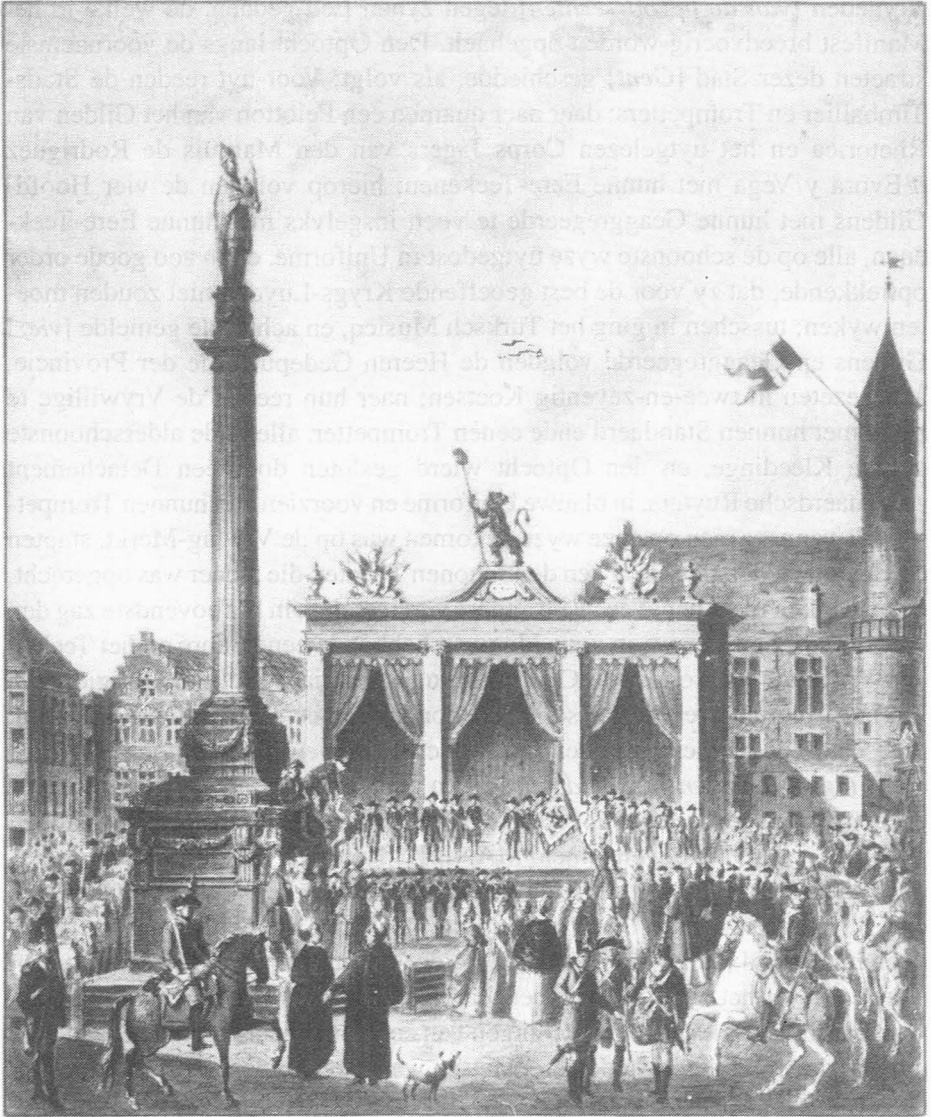

DE BRABANTSE OMWENTELING IN DE GAZETTE VAN GEND (1789-1790) (vervolg en slot)

Gend, den 5. January 1790.

Naerdat alle de Gedeputeerde der Provincie van Vlaenderen, die gewoon zyn de Hulde der voorige Souvereynen by te woonen, gisteren morgen op de Cavalcade-Kamer van het [*Gentse*] Stadhuys alhier waeren byeengekomen, en naerdat den Edeldom in handen van den eersten Raed-Pensionnaris den Eed van Trouwe aen het Land ende Volk van Vlaenderen had afgeleyt, hebben de zelve Gedeputeerde hun om thien uren en half, onder het luyden van de Triumph- en van alle de Klokken dezer Stad, onder het spelen van de verscheyde Beyaerden en het losbranden van het grof Geschut onzer Wallen, hun begeben nae de Vrydag-Merkt, ten eynde aldaer plechtiglyk aen het Volk af te

kondigen het MANIFEST dezer Provincie, waer by den Keyzer Joseph den II. vervallen word verklaert van alle Souvereiniteyt over het Graefschap van Vlaenderen, ter oorzaeke van de menigvuldige inbreuken, op onze Rechten en Vryheden [*van de bevoorrechten*] tegen zynen Eed gedaen, de welke in het Manifest breedvoerig worden opgehaelt. Den Optocht langs de voornaemste straeten dezer Stad [*Gent*] geschiedde, als volgt: Voor-uyt reeden de Stads-Timballier en Trompetters; daer naer quamen een Pelotton van het Gilden van Rhetorica en het uytgelezen Corps Jagers van den Marquis de Rodriguez d'Evora y Vega met hunne Eere-Teekenen; hierop volgden de vier Hoofd-Gildens met hunne Geaggregeerde te voet, insgelyks met hunne Eere-Teekenen, alle op de schoonste wyze uytgedost in Uniforme, en in zoo goede order optrekkende, dat zy voor de best geoeffende Krygs-Luyden niet zouden moeten wyken; tusschen in ging het Turksch Musicq, en achter de gemelde [*vier*] Gildens en Geaggregeerde volgden de Heeren Gedeputeerde der Provincie, alle gezeten in twee-en-zeventig Koetsen; naer hun reeden de Vrywillige te peird met hunnen Standaard ende eenen Trompetter, alle in de alderschoonste gelyke Kleedinge, en den Optocht wierd gesloten door een Detachement Audenaerdsche Ruyters, in blauwe Uniforme en voorzien van hunnen Trompetter. Alswanneer men op deze wyze gekomen was op de Vrydag-Merkt, stapten de Heeren Gedeputeerde af aen den schonen Theater, die aldaer was opgerecht, en op welken men, benevens vele andere verçierselen, in het bovendste zag den Nederlandschen Leeuw, in zyne klouwen hebbende eene Sabre en het Teeken van Vryheyd, waer onder dit Opschrift: Jugo Austria o excusso, Religionis & Patriae Libertate vindicata, soli Deo honor; dat is: Het Oostenryksch Jok afgeschud, de Vryheyd van den Gods-Dienst [*alhoewel de katholieke leiders altijd tégen godsdienstvrijheid waren!*] en van het Vaderland herwonnen zynde, aen God alleen zy de eere. Naerdad de Gedeputeerde hunne plaatsen hadden genomen, wierd het bovengemeld MANIFEST aen het Volk afgelezen, wederom onder het luyden van de Triumph- en van alle de Klokken, het spelen van den Beyaerd enz. terwyl de vier Hoofdgildens met hunne Geaggregeerde te voet en te peird, benevens de Jagers, op de Vrydag-Merkt onder de Wapenen stonden. Naer het eyndigen van het Manifest, (welkers aflezinge wierd beantwoord door algemeyne toejuycchingen van eene ontelbaere menigte Volks, die uyt alle de omliggende Steden en Plaetsen was toegekomen) is den Optocht in de zelve order, als boven, geschied nae de Kathedrale Kerke van den H. Bavo, alwaer onder het herhaeld geluyd der Triumph- en andere Klokken, en het spelen van de Beyaerden den Lofzang Te Deum is gezongen, om den Almogenden te bedanken over onze gelukkige Verlossinge, over de uytroeyinge onzer Dwingelanden en over het herwinnen onzer dierbaere [*nationale*] Vryheyd. 's Naermiddags zyn de Hoogmogende Heeren Staeten wederom vergaderd geweest, om onder elke Order [*traditionele standen*] te kiezen zes Gedeputeerde, die'er twee hebben benoemt voor de Vergaderinge van de Staeten-Generael

De Vrijdagmarkt: afkondiging van het Manifest van Vlaanderen, waarbij de souvereiniteit van Jozef II vanop een triomftheater vervallen wordt verklaard. Rechts hangt aan het Toreken de Belgische driekleur. Copyright Stadsarchief. Foto C. Hourez.

der verscheyde Nederlandsche Provinciën, tegen den 7. dezer binnen Brussel by-een-geroepen; zullende de vier overige de Staeten-Vergaderinge tot Gend blyven bywoonen.

Gend, den 18. January 1790.

Den 14. dezer is door de Hoogmogende Heeren Staeten van Vlaenderen besloten aen de Committés der verscheyde Steden en Landstrecken te schryven, dat zy met alle vlyt zouden voordgaen met de Wervingen voor het Vaderlandsch Leger, en dat zy voor betaelinghe mogen toezeggen tot acht stuyvers dags, boven het onderhoud van Kleederen, Lynwaed, Schoenen ende Kousens, mids wekelyks aen het Committé van het Vaderlandsch Leger binnen de Stad Gend toezendende eene Tabelle, behelzende de naemen, toenamen, ouderdom ende geboorte-plaetsen, met den dag van het aenteekenen van elken Recrut.

Gend, den 15. February 1790.

Gisteren is in onze Kathedrale Kerke, ten bywezen van de Edele Heeren Schepenen van beyde de [*schepen*]Banken, door onzen Eerweirdigsten Heer Bisschop eene Pontificale Misse gecelebreerd, onder welke met groote plechtigheyd zyn opgedraegen geworden de beyde veroverde Vaendels van het Keyzerlyk Regiment van Clairfayt. Deze Misse is gevolgd geweest door eene Processie, ver[ge]zeld door de gemelde Heeren Schepenen, door de zeven Broederschappen der Berechtinge en door een deel van onze Vrywillige[rs], in welke Processie de zelve Vaendels langs de voornaemste straeten dezer Stad als Zege Teekenen zyn rond-gedraegen.

Weenen, den 20. February 1790.

Den Keyzer Jozeph den II. is dezen morgen om vyf uren en half overleden [...]

Gend, den 13. Maerte 1790.

[...] Vlaenderen houd zekerlyk de eerste plaetse in het Leger, en 't is ook haere Hoofdstad [*Gent*] geweest, die de eerste heeft afgeschud het Jok onzer Dwingelanden; 't is de zelve Provincie, die noch in dezen oogenblik het voorbeeld geeft aen alle de vereenigde Staeten door haeren moed en werkzaemheyd; zy heeft reeds ruym 10.000. Mannen in het Leger, alle gekleed en behoorlyk gewapend [...]

Gend, den 18. Maerte 1790.

Eergisteren voor-middag is alhier met groote plechtigheyd gedaen de vrywillige Gifte van twee metaelene Zes-Ponders [*kanonnen*], door de [*adellijke*] Dames dezer Stad [*Gent*] by inschryvinge bekostigd en aen het Vaderland geschonken. Deze Kanons, ider bespannen met vier Peirden, voorgegaen door de Vaderlandsche Troupen onder Bezettinge met hun Krygs-Musicq, en gevolgd door eenige Detachementen van onze verscheyde Corpsen Vrywillige[rs], alle onder de Wapenen, zyn uyt den Entrepôt [*op de Coupure*] langs de voor-naemste straeten gevoerd aen het Stadhuys, alwaer de zelve aen de Hoogmogende Heeren Staeten van Vlaenderen uyt naem der gemelde [*adellijke*] Dames aangeboden zyn door eene voortreffelyke Aenspraeke [*toespraak*] van den Heer Marquis de Rodriguez d'Evora y Vega, Bevelhebber van het Corps Vrywillige Jagers van Gend; waer naer de gemelde Kanons met gelyke plechtigheyd nae den Kauter gevoerd en aldaer voor de Hoofd-Wacht geplaeft zyn.

Gend, den 1. April 1790.

Den te-rug-tocht der Vyanden nae Luxemburg, die wy voorzien hadden, word langs-om meer bevestigd: het meeste deel hunder affuten is reeds aldaer aengekomen. Een groot getal Overloopers tot ons Leger getuygt, dat'er een algemeyn misnoegen onder de Keyzerlyke plaetse heer[st], om dat zy onder-richt zyn geworden, dat al de Manschap, oorspronkelyk uyt de Nederlanden, nae Bohemen moet optrekken. De officieren van hunnen kant, om de neyginge tot het overloopen te doen ophouden, doen aen hunne Soldaten (op de Turk-sche wyze) gelooven, dat zy, zoo haest zy in handen der Vaderlanders vallen, seffens worden opgehangen.

Luyk, den 16. April 1790.

De Generaels van Schlieffen en van Romberg zyn dezen morgen met de Pruyssische Troupen van hier weg-getrokken; den eerstgemelden zal in het Dorp Caan by Maestricht, en den anderen te Tongeren zynen intrek nemen. Nu gaet men zonder eenige hindernisse voltrekken de Revolutie van den 18. Augusti 1789.; het Wapen van den Prins-Bisschop word alom weg-genomen en afgeworpen en de gansche Borgerye heeft den volgenden eed afgeleyt: "Ik zweire getrouw te zullen zyn aen het Luyksch Volk, aen de Wet, aen het Magistraet van de Stad [*Luik*], en te zullen handhaeven de Revolutie van den 18. Augusti 1789". De dry Leden van den Staet zyn nu volkomendlyk eensgezind, en zy hebben besloten een Corps Troupen van 2000. Voetgangers en van 150. Ruyters op te rechten.

Gend, den 8. Mey 1790.

Het tijdelijke revolutionaire Committé-Generael van Gent heft zichzelf op omdat het vindt dat haar doel bereikt is:

[...] Wy laeten dan het Bewind van het Gemeyne-Best over aen de wysheyd ende voorzichtigheyd van de Vaders des Lands [...]

Actum in het Committé-Generael dezen 6. Mey 1790.

Het Committé-Generael was verdeeld in drie Departementen waarvan de ledennamen nu gepubliceerd worden:

[DOOR HET COMMITTE VERKOZEN GEDEPUTEERDE DER STAETEN VAN VLAENDEREN:]

Jonker Muller;

d'Heer ende Meester J. Raepsaet.

[1.] COMMITTE CIVIL:

[1.1] Gedeputeerde tot de Vergaderinge van Hunne Hoogmogende:

Den Heer Raed de Grave, Raed-Pensionaris der Staeten;

Den Eerweirde Heer de Bast, Pastor van S. Nicolaes en Kanunnik van S. Pharaïldis.

[1.2. leden zonder verdere indeling]:

Den Heer Raed Massez;

Mijnheer Graeve d'Hane de Steenhuyze;

d'Heer ende Meester F. E. van Doorslaer;

d'Heer ende Meester J. B. Ghyselinc;

d'Heer ende Meester F. Varenbergh, Raed-Pensionaris der Stad Gend;

Mijnheer C. J. A. Rodriguez Devora y Vega, Marquis de Rhodes;

Jonker J. F. de Kerckhove de Dentergem;

Jonker F. T. J. Piers, Opper-Bailliu der Burggraevye van Gend;

d'Heer ende Meester J. L. Serlippens;

d'Heer ende Meester P.J. Delfortrie.

d'Heer F. Speelman, Member der Collatie van Gend;

d'Heer J. de Moor, Member der Collatie van Gend;

d'Heer L. van Damme, Secret. en Greffier.

[1.3.] Officiaelen [*priesters met rechtsmacht*]:

Sieur J. E. van Belle;

Sieur A. Maes;

Sieur J. Speelman.

[2.] COMMITTE DES OORLOGS:

Mijnheer den Marquis Rodriguez Devora y Vega, de Rhodes;

d'Heer E Rens;

d'Heer van Rossem;

d'Heer ende Meester J. G. Meyer, Schepenen dezer Stad;

d'Heer ende Meester J. F. Ryckasys;

Jonker A. van den Bogaerde;

Jonker G. Borluut d'Hoogstraete;

Jonker E. Piers.

[2.1.] Officiaelen [*priesters met rechtsmacht*]:

Sieur C. F. Jacobs;

Sieur J. Lammens;

Sieur C. le Clerc;

Sieur C. B. Jacobs.

[2.2.] Messagier:

Sieur P. van Beveren.

[3.] COMMITTE VAN FINANCIEN:

Mijnheer Graeve Dellafaille de Maria-Lierde, Trezorier;

d'Heer H. Mouriau;

d'Heer F. J. Rens;

d'Heer J. B. Goethals, [de drie] gedeputeerden tot de Vergaderinge van Hunne Hoogmogende;

d'Heer A. Huyttens;

d'Heer J. F. de Bast, Schepenen dezer Stad;

Jonker F. Papeians, d'Eertbrugge, Schepenen dezer Stad.

[3.1.] Officiaelen [*priesters met rechtsmacht*]:

Sieur Bekaert;

Sieur van den Broecke;

Sieur van Acker.

Gend, den 10. Mey 1790.

De Gezwôorne van het groot en kleyn Vleeschuys binnen Gend hebben aen den Staet overgebracht voor vrywillige Gifte 700. guldens, de welke door Hunne Hoogmogende met veel dankbaerheyd en herkennenisse [*erkentelijkheid*] zyn aengenomen, als zynde de eerste Neiringe van Vlaenderen, die een zoo uytstekende bewys van Vaderlandschen iver heeft gegeven. [*Waarom gaven de Vleeschhouwers van Gent het voorbeeld aan heel Vlaenderen? Zelfs volgens de katholieke Frans De Potter was zij de minst democratische Gentse nering¹¹wegens haar door de Vlaamse vorsten verkregen voorrecht van erfelijkheid. De nering stond voor niemand open en was zelfs niet te koop. De vleeschhouwers hadden de veelzeggende bijnaam "Prinsenkinderen".*]

Gend, den 19. Mey 1790.

Gisteren morgen zyn ter Vergaderinge van Hunne Hoogmogende de Staeten van Vlaenderen verschenen den [*laag-adellijke*] Heer de Bruyne, Heuversten [*overste*] van de vrye Neiringe der Molenaers binnen Gend, benevens den Heer

Advocaet Perez, verzeld door twee Dekens, de welke voor vrywillige Gifte hebben overgegeven 299. guldens 2. stuyvers 6. deniers, welke somme met herkennenisse door de Vergaderinge is aengenomen; zynde deze de tweede Neiringe van Vlaenderen, die het Vaderland door eene edelmoedige gunste byspringt [*de molenaars waren felle tegenstanders van Jozef II omdat hij de vrijhandel op het graan had ingevoerd*].

Gend, den 28. Juny 1790.

Verscheyde Parochiën hebben op heden onder de wapenen den Eed van trouwe in d'handen van de Staeten afgeleyt, alle de andere gaen volgen, daer is maer eenen roep: WIJ WILLEN KATHOLYK, WY WILLEN VRY ZYN. Naer den 14. July, dag, dat de Fransche hunne Vryheyd [*ten opzichte van de monarchie, dus nationale vrijheid*] bezegelen, is'er voor de Oostenrykers geene hope meer over [...]

Gend, den 1. July 1790.

De vrye Neiringe van de Wynschroeders, gezeyd Kraenkinders, binnen Gend heeft in de Vaderlandsche Schat-Kiste gegeven 300. guldens Courant [*ook deze nering had het voorrecht van erfelijkheid*].

Via een regelmatig weekerende aankondiging in de Gazette van Gend werden alle corporaties en dorpelingen van Vlaenderen opgeroepen om de Eed van Trouw aan de Staten van Vlaenderen af te leggen. De plaats waar de plechtigheid plaatsgreep was de Vrijdagmarkt. Er stond een theater opgesteld sedert de afkondiging van het Manifest. Massa's dorpelingen verschenen op vooraf aangekondigde tijdstippen op de Vrijdagmarkt en gaven blijk van hun vaderlandsliefde. Iedereen werd aangespoord giften te doen om het leger te financieren. Wij spitsen ons alleen toe op Gentse bevolkingsgroepen en corporaties en geven een overzicht van wat zij zo allemaal aan de schatkist schonken.

Datum	Verzamelnaam	guld	stuy	deni
10/5	Vleeschhouwers	700		
19/5	Molenaars	299	2	6
1/7	Wijnschroders	300		
1/7	Metsers	4	kanons	
1/7	Vrye Schiplieden	2	kanons	
8/7	Meerseniens	2850		
12/7	Begijnen Hof ter Hoyen	1	kanon	
19/7	Goud- en zilversmeden	1	kanon (30 Louis)	
22/7	Nieuwe schoenmakers	100		

12/8	<i>Brouwers</i>	800
26/8	<i>Dienstboden en dienstmaagden</i>	1 kanon
7/9	<i>Kruideniers, kaaskopers, kaarsgieters</i>	1800
14/9	<i>Arbeidersgilde O.L.V. v/d Zilverberg</i>	150
16/9	<i>Kooplieden grossiers in wijnen¹²</i>	449 17 6
16/9	<i>Wassenkaarsmakers</i>	200
16/9	<i>Blauwe meisjes der armenschool</i>	(zit in gifte S.Jac)
16/9	<i>Viskopers</i>	1050
20/9	<i>Timmermans-, schrijnwerkersgasten</i>	1 kanon
23/9	<i>Geassocieerden der papiermolens achter Ekker- gem jonkvrouw Van Damme en Sieur Duys;</i>	100
	<i>Knechten van de papiermolens;</i>	(10 kroonstukken)
	<i>Dienstmaagden der geassocieerden</i>	(1 kroonstuk)
30/9	<i>Smeden en wapenmakers</i>	700
4/10	<i>Metsers- en schaliedekkersgasten, steenhouwers en plafonneurs</i>	1 kanon
7/10	<i>Kleermakers</i>	78 10 9
11/10	<i>Scheepstreckers, (land)arbeiders van S. Pieters, spillemakersgasten, blikslagersgasten, tin- en loodgietersgasten, koperslagersgasten, smedengasten en andere corporaties die verenigd zijn onder Sint-Elooi (patroon smeden, metaal- bewerkers, landbouwers-paardenhouders¹³)</i>	1 kanon
11/10	<i>Supposten van het Tiketak-Geld, gezeyd Brande- wyn-Huyzen (taks op tric-tracspel)</i>	(hunne Jonste)
18/10	<i>Timmerlieden en schrijnwerkers</i>	700
18/10	<i>Tegel- en schaliedekkers</i>	300
18/10	<i>Gilde van de H. Zacheus</i>	(rente op 1400 g.)
28/10	<i>Twijnders</i>	1 kan. (30 Louis d'or)
31/10	<i>Twijnders- en weversgasten</i>	(een bepaalde som)

De twee meest ontroerende schenkingen zijn het waard apart in het voetlicht gesteld te worden:

Gend, den 26. Augusti 1790.

Eenige weldunkende onder de Dienstknechten [*huisbedienden*] binnen Gend, door eenen edelmoedigen iver aengedreven voor de behoudnisse van onze Godsdienst, Voorrechten en Vryheyd, hebben by een groot deel Dienstboden en Dienstmaerten [*dienstmaagden*] dezer Hoofdstad [*Gent*] getracht om te haelen zekere somme tot het koopen van een stuk Kanon, om gebruykt te

worden tot verdedinge van het Vaderland, en zy hebben maendag laestleden het zelve aen de Staeten van Vlaenderen aengeboden. Het gemeld stuk Kanon was geplæst in de Cazernen van S. Pieters en verçierd met verscheyde Zinspreuken, betrekkelyk tot de omstandigheden, van waer het onder het geleyde van verscheyde Detachementen Vaderlandsche Dragonders, Voetgangers, Jagers en Artilleristen, voorgegaen door het Turksch Musicq en vergezelschap door een aenzienlyk getal Dienstknechten en Dienstmaerten, wierd beweegt langs de voornaemste straeten tot aen de Kathedrale Kerke van den H. Bavo, alwaer eene plechtige Misse voor den H. Geest wierd gezongen tot handhaevinge der eensgezindheyd en ruste der Inwoonders dezer Hoofdstad; de zelve geëyndigd zynde, quam het geheel gevolg in de beste order voor het Stadhuys, van waer twee onder de Dienstboden tot de Vergaderinge der Staeten wierden afgeveirdigt, van welke eenen de volgende aenspraeke dede: “Hoogmogende Heeren, ziet hier de geringste uwer Dienaeren, de welke met een zuiver hert en ongeveynsd gemoed aen UE. komen opdraegen eene vrywillige Gifte tot steun van onze Religie en tot schild van onze [*nationale*] Vryheyd; indien de gunste [*schenking*] niet aenmerkelyk is, gelooft, Myne Heeren, dat zy is geëvenredigd na[ar] onze magt [*mogelijkheden*]; wy hebben deze verzaemelt door ons zweet en onzen arbeyd; wy bidden dan de zelve in dank te nemen, en boven dat zy tot schrik aen onze Vyanden zal dienen, hebben wy de gelukkige hope, dat zy tot prikkel en voorbeeld zal strekken aen alle die, de welke de middelen in handen hebben, om aenzienelykere Giften tot het zelve eynde aen te bieden”. [...] By onze voorgaende is naergelaeten te melden, dat alle de Kinderen van de Arm-Schole, gezeyd Blauw Meyskens-Huys [het latere Laurent-Instituut, stads-school in de Onderstraat], uyt hun Speelgeld hebben gecontribueert in de Gifte van de Prochie van S. Jacobs binnen Gend. [...]

Brussel, den 1. September 1790.

Het Souvereyn Congres heeft eene Verklaeringe uytgegeven, waer in men ziet, dat het zelve, onder andere Geld-Speciën, ook staet te slaen zilvere Stukken van dry guldens Wisselgeld, en van dry guldens thien stuyvers Courant, die den naem van zilveren Leeuw¹⁴ zullen voeren, hebbende van den eenen kant den Belgischen Leeuw met eenen Schild, waer op het woord Libertas, en voor omschrift: Domini est Regnum; van den anderen kant de Wapenen van de elf Provinciën der Unie met eene Zonne in het midden, die haere straelen op idere Provincie uytstiet met het omschrift: Et ipse dominabitur Gentium; op den kant van deze stukken, waer van ook halve zullen zyn, leest men: Quid fortius Leone.

Brussel, den 10. November 1790.

[...] De verdeylinge der Recruten, door elke Provincie te leveren, is als volgt: Vlaenderen 8000., Braband 6000., West-Vlaenderen 2000., Henegauw 2100.,

Namen 700., Doornyk 500., het Doornyksche 300., Gelderen 200., Mechelen 200., maekende te samen 20.000 Mannen [...]

Gend, den 18. November 1790.

Gisteren is alhier met de uysterste plechtigheid gevierd den Verjaer-Dag van het Ontzet dezer Hoofdstad [*Gent*] en van de volkomene Overwinninge, naer een gevecht van vier dagen en naer vele rampen en tegenspoed door een kleyn deel van onze Vaderlandsche Troupen behaeld op eene zeer talryke Keyzerlyke Bezettinge, die in den nacht tusschen de 16. en 17. November 1789. eyndelyk genoodzaekt wierd onze Stad en [*Spanjaarden*]Kasteel te verlaeten met verlies van meer als 1600. Mannen in doode, gequetste en krygs-gevangene.

Brussel, den 23. November 1790.

Uytslag van de Verklaeringe der Staeten-Generael, waer op zy de Bekrachinge vraegen van de Provinciën. Den 21. November 1790., om thien uren 's avonds: Door alle de Provinciën is eenpaeriglyk en met toejuycchinge besloten Zyne Koninglyke Hoogheyd Karel Ards-Hertog van Oostenryk, derden Zoon van Zyne Majesteyt den Keyzer, te benoemen tot Hertog, Graeve, Markgraeve en Heer der respective Provinciën, onder den titel van erfachtigen Groot-Hertog van de Belgique [en] dat deze Weirdigheyd noyt vereenigd zy met het Hoofd van het Huys van Oostenryk.

Namen, den 28. November 1790.

Den Veld-Marechal Baron de Bender heeft ten dage van het intrekken [*binnen-trekken*] der Oostenryksche Troupen alhier de volgende Verklaeringe gegeven: "Den Ondergeteekenden [*de Bender*] ontfangen hebbende de Deputatie der Staeten van de Provincie van Namen, heeft d'eere van door deze tegenwoordige te verzekeren dat Zyne Majesteyt den Keyzer en Koning [*nu Leopold II, broer van Jozef II*] niet anders wilt heerschen als door de goedertierendheyd, dat het Leger onder myne bevelen in het Land niet zal trekken, 't en zy met eene volkomene vergetendheyd van al het voorledene, en dat ik de strengste bevelen zal geven, op dat men niet begae het minste geweld, nochte op de Persoonen, nochte op de Bezittingen waer van een ider zal verzekerd zyn door eene Depêche van Zyne Excellentie den Minister Graeve de Mercy-d' Argenteau, die gedrukt zal worden. Gedaen in ons Quartier-Generael tot Assesse den 25. November 1790". Als de Keyzerlyke Troupen bezit van deze Stad [*Namen*] hebben genomen, hebben zy de beste order en regeltucht onderhouden, en zy zyn met algemeyne toejuycchingen ontfangen geworden. Het plat Land van de Provincie [*Namen*] heeft insgelyks des zelfs blydschap te kennen gegeven door

het luyden der Klokken en door het uytsteken van Vaendels met de Wapens van het Huys van Oostenryk en van het Keyzerryk.

Brussel, den 28. November 1790.

De dry Staeten van Braband hebben gisteren ter onderrichtinge van het Publicq laeten verklaeren, dat zy met veel smerte hebben vernomen, dat de Stad Namen onder de magt der Oostenrykers is, die daer van in het bezit zyn gesteld door overeenkomste met de Staeten van Namen, zonder dat deze daer van de minste kennisse hebben gegeven aen het Souvereyn Congres, ofte aen de Staeten van Braband; voorders, dat den [*Belgische*] Generael Schönfelt de gemelde Stad [*Namen*] den 24. dezer heeft verlaeten, zonder advis en kennisse van de Staeten van Braband, die met groote verwonderinge hebben vernomen, dat hy met een deel van zyn Leger is afgezakt nae deze Stad [*Brussel*]; en eyndelyk, dat de Staeten van Braband geene de minste overeenkomste hebben aengegaen met Z. M. den Keyzer Leopold.

Gend, den 28. November 1790.

Het Souvereyn Congres tot Brussel heeft by Depêche van Zyne Excellentie den Generael Baron de Schönfelt, in date 25. dezer maend November geschreven uyt Genap[pe] ten zes uren 's morgens, vernomen, dat dien Generael by order van de Staeten van Namen, de welke aen hem in hunne Vergaderinge hebben te kennen gegeven, dat zy hunne Provincie hadden onderworpen aen de gehoorzaamheyd van den Keyzer Leopold, ingevolge dies de gemelde Stad [*Namen*] heeft moeten verlaeten, zynde daer uyt getrokken 's avonds ten acht uren.

Brussel, den 2. December 1790.

Ons Magistraet [*van Brussel*] vernomen hebbende, dat de Troupen van Zyne Keyzerlyke Koninglyke Majesteyt deze Stad [*Brussel*] naederden, heeft zig heden, om thien uren 's morgens, nae de Namensche Poorte begeben, om de Sleutels [*van de stad*] aen den Commandant te overhandigen. De gemelde Troupen zyn om elf uren alhier binnengetrokken. De Heeren van der Noot en van Eupen hebben hun uyt de Stad begeben; den eersten is gisteren morgen vertrokken, zynen weg nemende op Halle, en den tweeden was dags te vooren nae den Haeg afgereysd.

Gend, den 6. December 1790.

Voorleden donderdag, naerdats ons Nieuwsblad reeds onder de persse was, wierd met Trompet alhier afgekondigt, dat de Staeten van Vlaenderen, op

verzoek van het Magistraet en van de Collatie dezer Stad [*Gent*], besloten hadden alle hunne Mede-Borgers te slaeken [*hun boeien losmaken*], die aengehouden waeren voor zaeken, betrekkelijk tot de Revolutie, alsmede de Acten van “prise de corps” en begonste proceduren diesaengaende te aenzien als niet gebeurd. Te gelyk wierd’er bekend gemaekt, dat de Staeten van Vlaenderen Gedeputeerde hadden gezonden aen den Veld-Marechal Bender, om deze Stad [*Gent*] en Provincie [*Vlaenderen*] te onderwerpen aen de gehoorzaamheyd van Zyne Majesteyt den Keyzer en Koning Leopold.

’s Gravenhage, den 7. December 1790.

[...] dat den Keyzer niet [*anders*] wilt heerschen als door de Wetten en Constitutiën [*grondwetten*] der verscheyde Provinciën [...] Z. M. om zig met zyne Onderdaenen te verstaen aengaende het gene hunne Vryheyd en Bezittingen kan verzekeren [...]

Gend, den 9. December 1790.

Een Corps Keyzerlyke-Koninglyke Troupen, onder aenvoeringe van de Generaels de la Tour en Boros, bestaende uyt 3960. Mannen Voetvolk van de Regimenten van Colloredo, Wurtemberg en den Staab, uyt twee Escadrons Hussaren en uyt eene Verdeylinge Ruyterye, is eergisteren morgen om thien uren, onder het herhaeld geluyd der Stads-Klokken en het spelen van den Beyaerd, binnen deze Stad [*Gent*] gekomen en heeft van de zelve bezit genomen, naerdat eene Deputatie van ons Magistraet den Generael de la Tour tot buyten de Keyzer-Poorte was te gemoet gereden, om hem te verwelkomen en de Sleutels van de Stad aan te bieden.

Gend, den 20. December 1790.

[...] ondertusschen hebben zy het genoeg van te kunnen melden, dat onze Grondwetten, Gebruyken en Voorrechten de zelve zullen zyn, gelyk die in wezen waeren ten tyde der Huldinge van Keyzer Karel den VI; welke 13. Artikelen door de dry bemiddelende Mogendheden worden geguarandeert.

Gend, den 30. December 1790.

Eergisteren is binnen deze Stad gekomen, om’er in Bezettinge te blyven, het Bataillon Grenadiers onder het bevel van den Heer Lieutenant-Kolonel Desrousseaux.

NOTEN

11. De Potter, F., *Gent van den oudsten tijd tot heden*, deel II, p. 394.
12. SAG Reeks 176 nr. 16/1, stuk dd. 16/9/1790: de tegenwaarde in Vlaamse groten is 74 pond 9 schellingen 7 groten.
13. Ruys, R., *Tot heil van mens en dier, populaire heiligen in het bisdom Gent*, Gent, 1989, p.85.
14. Beeckmans, L., Van de Oostenrijkse periode tot heden, in: *Geld uit de grond; Tweeduizend jaar muntgeschiedenis in Zuid-Oost-Vlaanderen*, Zottegem, 1994, een afbeelding van de munt is te zien op p. 175.

(Ed.) Ronald DE BUCK
